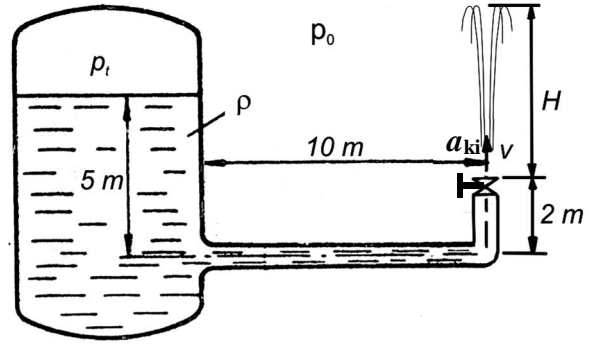

2. FELADAT (6p) /

A mellékelt ábrán látható módon egy zárt, p_t nyomású tartályra csatlakozó $\varnothing D=50\text{mm}$ átmérőjű csővezeték 10m hosszú vízszintes szakasz után az utolsó 2 méteren függőlegesbe fordult. A cső végén egy gömbcsap található. A gömbcsap alaphelyzetben zárt állapotú. **Feltételek:** Az áramlásban a keletkező veszteségektől eltekinthetünk, súrlódásmentes ($\mu=0$) és összenyomhatatlan a közeg ($\rho=\text{áll.}$), $A_{\text{tartály}} \gg A_{\text{cső}} = A_{\text{csap, ki}}$

Adatok: $p_t=4 \cdot 10^5\text{Pa}$, $p_0=10^5\text{Pa}$, $\rho_{\text{víz}}=1000\text{kg/m}^3$
 $g=10\text{N/kg}$, $H_1=5\text{m}$, $\varnothing D=50\text{mm}$

Kérdések:

- a) Határozza meg a gömbcsap hirtelen kinyitásának pillanatában / $t_0=0\text{s}$ -ban/ a csap kilépő keresztmetszetében érvényes gyorsulást! $a_{ki}=?$ [m/s^2]
 b) Mekkora lesz a „szökőkút” H magassága stacionárius ($t=\infty$) kifolyási állapotban? $H=?$ [m]

MEGOLDÁS

a) **Bernoulli-egyenlet instacioner alakja: $p_1 + \rho g z_1 = p_0 + \rho g z_2 + \rho a_{ki} L$**

ahol:

$L=12\text{m}$!

$z_1=5\text{m}; z_2=2\text{m}$

Megoldva: $a_{ki}=27,5 \text{ m/s}^2$

b) **Stacioner esetben: $p_1 + \rho g z_1 = p_0 + \rho g z_3$**

ahol: $z_1=5\text{m}; z_3=2\text{m} + H$

Megoldva: $H=33 \text{ m}$

2. FELADAT (6p) /

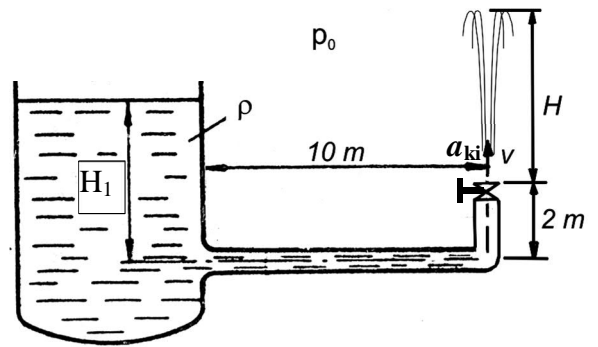
A mellékelt ábrán látható módon egy szabadfelszínű tartályra csatlakozó $\varnothing D=35\text{mm}$ átmérőjű csővezeték 10m hosszú vízszintes szakasz után az utolsó 2 méteren függőlegesbe fordul. A cső végén egy gömbcsap található. A gömbcsap alaphelyzetben zárt állapotú.

Feltételek: Az áramlásban a keletkező veszteségektől eltekinthetünk, súrlódásmentes ($\mu=0$) és összenyomhatatlan a közeg ($\rho=\text{áll.}$), $A_{\text{tartály}} \gg A_{\text{cső}} = A_{\text{csap, ki}}$

Adatok: $p_0=10^5\text{Pa}$, $\rho_{\text{víz}}=1000\text{kg/m}^3$
 $g=10\text{N/kg}$ $\varnothing D=35\text{mm}$

Kérdések:

- Mekkora a tartálybeli vízfelszín ábrán jelölt H_1 magassága a csőtengelyhez képest, ha a gömbcsap hirtelen kinyitásának pillanatában $/t_0=0\text{s-ban}/$ a csap kilépő keresztmetszetében érvényes gyorsulás $a_{\text{ki}}=10\text{m/s}^2$? $[\text{m/s}^2]$ ismert?
- Mekkora lesz a stacioner kiáramlási sebesség és a „szökőkút” H magassága stacionárius ($t=\infty$) kifolyási állapotban? $v_{\text{stac,ki}}=?$ $[\text{m/s}]$, $H=?$ $[\text{m}]$

MEGOLDÁS

3. FELADAT (6p) /

Az éjszakás nővérke egy műtéthez a mellékelt ábrán látható pohárból $\rho=1100\text{kg/m}^3$ sűrűségű steril oldatot szív fel egy függőleges tengelyű hengeres fecskendőbe. A fecskendő dugattyúját óvatosan, kb. $v_{\text{dug}}=5\text{mm/s}$ állandó sebességgel mozgatja, mert ha felforr az oldat, akkor használhatatlanná válik (az oldat telített gőz nyomása $p_{\text{gőz}}=2800\text{Pa}$). Amikor már majdnem végzett (ld. a dugattyú ábrán vázolt helyzetében), a főorvos hirtelen rányit, és ezzel úgy megijeszti a nővérkét, hogy nagyot sikoltva hatalmasat ránt a dugattyún. Sajnos ezért az oldat egy helyen éppen felforr, így kezdheti majd előlről.

Adatok: $p_0=10^5\text{Pa}$ $v_{\text{dug}}=5\text{mm/s}$ $g=10\text{N/kg}$ $h=15\text{mm}$
 $L_1=50\text{mm}$ $L_2=50\text{mm}$ $D_1=1\text{mm}$ $D_2=12\text{mm}$

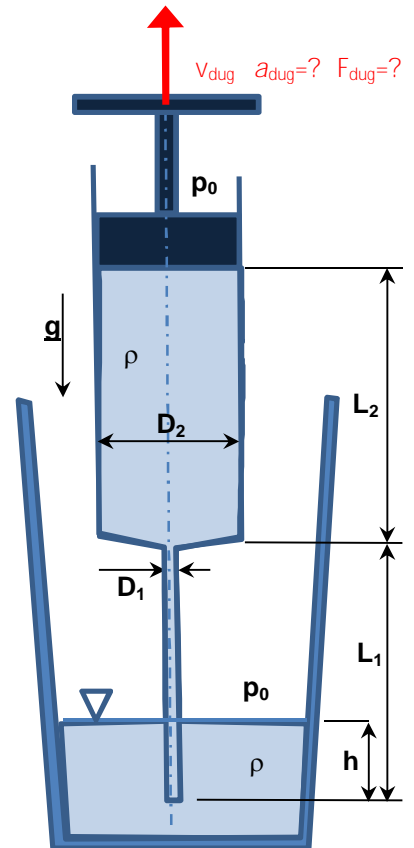
Feltételek: $\rho=\text{áll.}$; $\mu=0$; az áramlási veszteségek és az átmeneti (D_1/D_2) szakasz hosszúsága elhanyagolható; az L_1 ill. L_2 szakaszok állandó keresztmetszetű egyenes csöveknek tekinthetők.

Kérdések: Mekkora rántott ijedtében a nővérke a dugattyún, azaz mekkora ebben a pillanatban a dugattyú gyorsulása és a dugattyúra ható erő?

$a_{\text{dug}} = ? \text{ [m/s}^2\text{]}$

$F_{\text{dug}} = ? \text{ [N]}$

MEGOLDÁS

a) **Bernoulli-egyenlet instacioner alakja:**

$p_1 + \rho g z_1 = p_2 + \rho/2 * v_2^2 + \rho g z_2 + \rho a_1 L_1 + \rho a_2 L_2$

ahol:

$p_1 = p_0$; $p_2 = p_{\text{gőz}}$

$v_2 = v_{\text{dug}}$

$z_1 = 0\text{m}$; $z_2 = L_1 + L_2 - h$

Gyorsulásokra kontinuitás: $a_1 A_1 = a_2 A_2$

Megoldva: $a_{\text{dug}} = a_2 = 12,071 \text{ m/s}^2$

b) $F_{\text{dug}} = \Delta p A_{\text{dug}} = 10,993\text{N} \approx 11\text{N}$

ahol: $\Delta p = p_0 - p_{\text{gőz}}$, $A_{\text{dug}} = A_2$

3. FELADAT (6p) /

Az éjszakás nővérke gyorsan visszatölti a $\rho=1100\text{kg/m}^3$ sűrűségű steril oldatot a pohárba ALULRÓL kicsit beleszúrt függőleges tengelyű hengeres fecskendőből. A fecskendő dugattyúját ebben a pillanatban $F_{\text{dug}}=0,1\text{N}$ * erővel és $a_{\text{dug}}=0,05\text{m/s}^2$ * gyorsulással mozgatja felfelé (ld. a dugattyú ábrán vázolt helyzete).

Adatok:

$p_0=10^5\text{Pa}$ $g=10\text{N/kg}$ $h=10\text{mm}$
 $L_1=50\text{mm}$ $L_2=50\text{mm}$ $D_1=1\text{mm}$ $D_2=12\text{mm}$

Feltételek: $\rho=\text{áll.}$; $\mu=0$; az áramlási veszteségek és az átmeneti (D_1/D_2) szakasz hosszúsága elhanyagolható; az L_1 ill. L_2 szakaszok állandó keresztmetszetű egyenes csöveknek tekinthetők; $A_{\text{pohár}} \gg A_2$; dugattyú tömege $m_{\text{dug}} \approx 0$.

Kérdések: Mekkora ebben a pillanatban a dugattyú sebessége? $v_{\text{dug}} = ?$ [m/s^2]

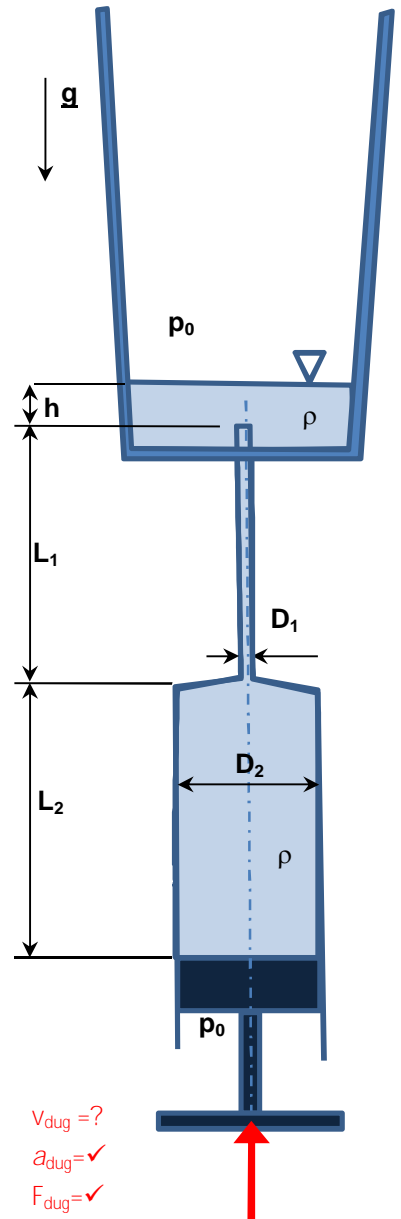
MEGOLDÁS

*FIGYELEM!

A pótZH feladatlapon szereplő $F_{\text{dug}}=5\text{N}$ és $a_{\text{dug}}=0,1\text{m/s}^2$ helytelenül megválasztott adatokkal v_{dug} sebességre „értelmetlen” eredmény (gyökjel alatt negatív szám) adódott. Sajnos az éjszakás nővérke nem tudta, hogy ekkora erőhöz ilyen kis gyorsulás nem tartozhat.

A javításkor ezt figyelembe veszem, így el lehet érni ebben a példában is a max. pontot.

A jelen példasorba viszont „kiszámolható” adatokat írtam, hogy tudjanak gyakorolni.

3. FELADAT (6p) /

Az éjszakás nővérke egy műtéthez a mellékelt ábrán látható pohárból $\rho=1100\text{kg/m}^3$ sűrűségű steril oldatot szív fel egy függőleges tengelyű hengeres fecskendőbe. A fecskendő dugattyúját óvatosan, kb. pont $v_{\text{dug}}=3\text{mm/s}$ állandó sebességgel mozgatja, mert ha felforr az oldat, akkor használhatatlanná válik (az oldat telített gőz nyomása $p_{\text{gőz}}=2800\text{Pa}$). Amikor már majdnem végzett (ld. a dugattyú ábrán vázolt helyzetében), a főorvos hirtelen rányit, és ezzel úgy megijeszti a nővérkét, hogy nagyot sikoltva hatalmasat ránt a dugattyún. Sajnos ezért az oldat egy helyen éppen felforr, így kezdheti majd előlről.

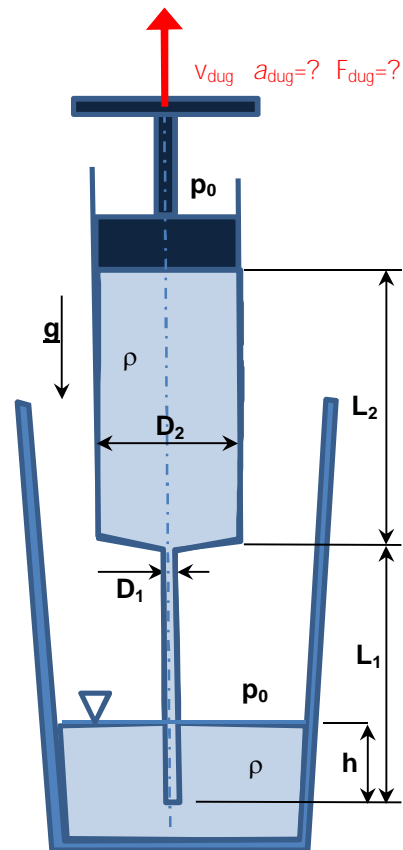
Adatok: $p_0=10^5\text{Pa}$ $v_{\text{dug}}=3\text{mm/s}$ $g=10\text{N/kg}$ $h=15\text{mm}$
 $L_1=50\text{mm}$ $L_2=50\text{mm}$ $D_1=1\text{mm}$ $D_2=12\text{mm}$

Feltételek: $\rho=\text{áll.}$; $\mu=0$; az áramlási veszteségek és az átmeneti (D_1/D_2) szakasz hosszúsága elhanyagolható; az L_1 ill. L_2 szakaszok állandó keresztmetszetű egyenes csöveknek tekinthetők. Hanyagolja el dugattyú tömegét! $m_{\text{dug}}\approx 0$

Kérdések: Mekkora rántott ijedtében a nővérke a dugattyún, azaz mekkora ebben a pillanatban a dugattyú gyorsulása és a dugattyúra ható erő?

$a_{\text{dug}} = ? \text{ [m/s}^2\text{]}$

$F_{\text{dug}} = ? \text{ [N]}$

MEGOLDÁS

5. PÉLDA

A mellékelt ábrán látható *zárt*, túlnyomásos tartály H magasságig van vízzel feltöltve. A tartályhoz egy d_1 és egy d_2 átmérőjű csőszakasz csatlakozik. A csővégen egy alapállapotban zárt tolózár van. (A közeg *súrlódásmentes és összenyomhatatlan.*)

ADATOK

$$p_1 = 1.3 \cdot 10^5 \text{ Pa}, \quad p_0 = 10^5 \text{ Pa}$$

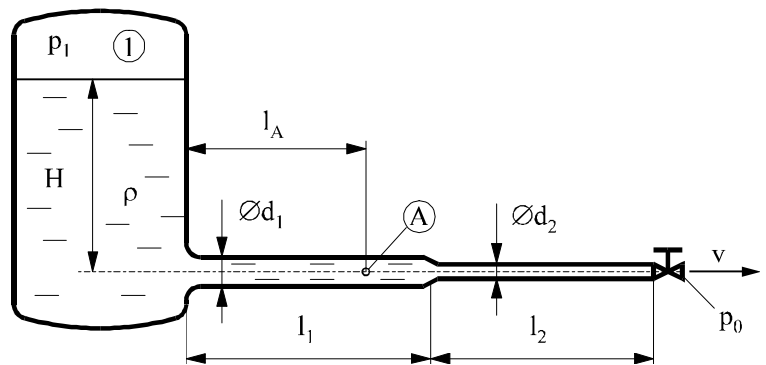
$$\rho = 1000 \frac{\text{kg}}{\text{m}^3} \quad g = 10 \text{ N/kg}$$

$$H = 5 \text{ m}; \ell_1 = 10 \text{ m}; \ell_2 = 4 \text{ m};$$

$$\ell_A = 8 \text{ m}; d_1 = 60 \text{ mm}; d_2 = 40 \text{ mm}$$

KÉRDÉSEK

- Határozza meg az ábrán jelölt „A” pontbeli gyorsulást a csővégi tolózár hirtelen nyitására tartozó $t_0=0$ s időpillanatban!
- Határozza meg a csővégi folyadék gyorsulását abban az időpillanatban, amikor a kiáramlási sebesség éppen $v_{ki}=4\text{m/s}$!
- Mekkora stacioner esetben a tartályból kiáramló víz tömegárama?

MEGOLDÁS (a lap túloldalán is folytathatja)

5. PÉLDA

Egy szabadfelszínű, p_0 nyomásra nyitott felszínű tartályba egy vízzel teli, függőleges tengelyű henger nyúlik bele. A hengerbeli dugattyú ebben az időpillanatban adott v_1 sebességgel és a_1 gyorsulással mozog felfelé. ($\rho = \text{áll}$, $\mu = 0$). **Adatok:**

$$p_0 = 10^5 \text{ Pa}$$

$$p_{\text{vízgőz}} = 4000 \text{ Pa}$$

$$\rho_{\text{víz}} = 1000 \text{ kg/m}^3$$

$$v_1 = 5 \text{ m/s}$$

$$a_1 = 5 \text{ m/s}^2$$

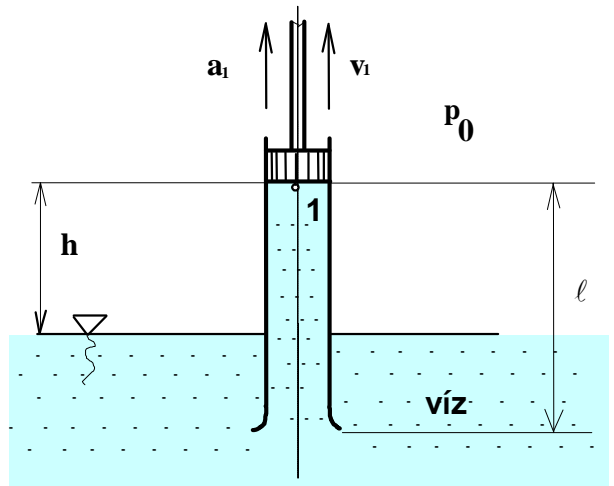
$$g = 10 \text{ N/kg}$$

$$h = 2 \text{ m}$$

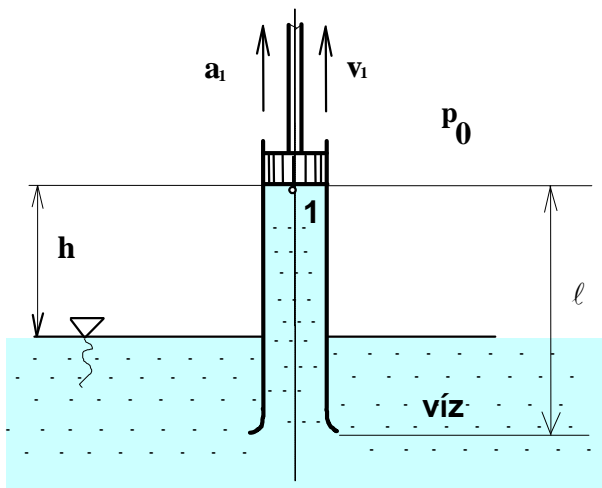
$$l = 3 \text{ m}$$

Kérdés: Elszakad-e a megadott v_1 és a_1 esetén a folyadékoszlop? Válaszát magyarázza számítással!

MEGOLDÁS (a lap túloldalán is folytathatja)

5. PÉLDA

A szabadfelszínű, p_0 nyomásra nyitott tartályba egy vízzel teli, függőleges tengelyű henger nyúlik bele. A hengerben lévő dugattyú ebben az időpillanatban adott v_1 sebességgel és ismeretlen a_1 gyorsulással mozog felfelé. Az áramlást tekintjük súrlódásmentesnek. Ha a helyi nyomás bárhol eléri a vízgőz nyomását ($p_{\text{vízgőz}}$), a folyadékoszlop elszakad.

Adatok:

$$p_0 = 10^5 \text{ Pa}$$

$$p_{\text{vízgőz}} = 4000 \text{ Pa}$$

$$\rho_{\text{víz}} = 1000 \text{ kg/m}^3$$

$$v_1 = 9.5 \text{ m/s}$$

$$a_1 = ? \text{ m/s}^2$$

$$g = 10 \text{ N/kg}$$

$$h = 2 \text{ m}$$

$$l = 3 \text{ m}$$

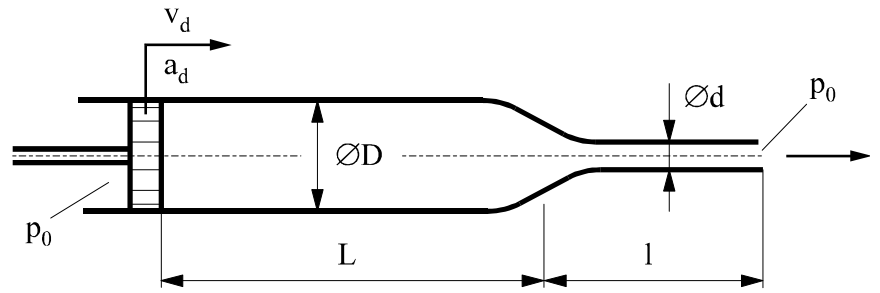
Kérdés: Mekkora gyorsulással mozgathatjuk legfeljebb a dugattyút ebben a pillanatban, hogy ne szakadjon el a folyadékoszlop? Válaszát magyarázza számítással!

5. PÉLDA

A vízzel teli, vízszintes tengelyű fecskendő dugattyúja a megfigyelt t időpillanatban éppen $v_d=0,1\text{m/s}$ sebességgel mozog az ábrán bejelölt irányban. Ekkor pontosan $F=2\text{N}$ erő szükséges a mozgatáshoz. A külső nyomás mindenütt $p_0=10^5\text{Pa}$.

ADATOK: $\rho_{\text{víz}} = 1000\text{kg/m}^3$, $L = 50\text{mm}$, $\ell = 20\text{mm}$, $D = 25\text{mm}$, $d = 5\text{mm}$

KÉRDÉS: Mekkora a csővégen kiáramló víz gyorsulása? $a_{\text{ki}}=?$ [m/s^2]

MEGOLDÁS (a lap túloldalán is folytathatja)

5. PÉLDA

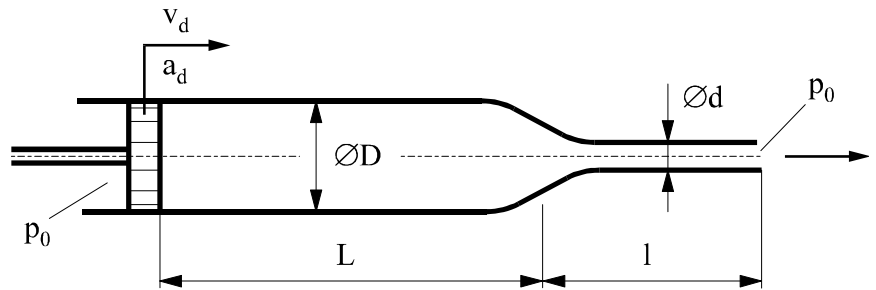
A mellékelt ábrán látható vízzel teli, vízszintes tengelyű fecskendő dugattyúja a megfigyelt t időpillanatban ($t > t_0=0s$) adott $v_d=2m/s$ sebességgel és $a_d=2m/s^2$ gyorsulással mozog a berajzolt irányban. A külső tér nyomása mindenütt p_0 .

Adatok:

$$\rho = 1000 \frac{kg}{m^3}, \quad p_0 = 10^5 Pa$$

$$L = 0,1m, \quad \ell = 0,075m$$

$$D = 35mm, \quad d = 7mm$$

Kérdés:

Mekkora erővel kell ebben a pillanatban a dugattyút mozgatni? $F_d = ?$

MEGOLDÁS (a lap túloldalán is folytathatja)

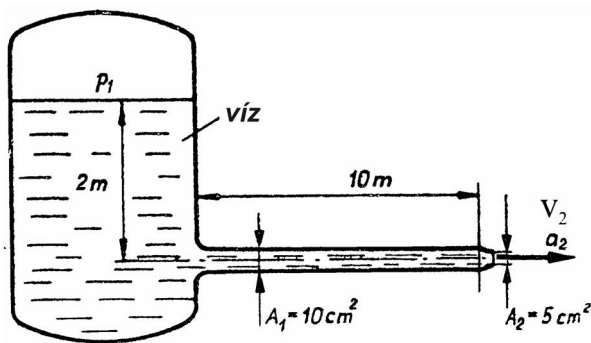
5. PÉLDA

A mellékelt ábrán látható tartályban a nyomás $p_1=120000\text{Pa}$.

A tartályra csatlakozó cső végén egy elhanyagolható hosszúságú szűkítőelem (konfúzor) van, amely a csövet 10cm^2 -ről 5cm^2 -keresztmetszetre szűkíti.

A cső végén lévő (ábrán nem látható) csap hirtelen kinyitásának $t_0=0\text{s}$ időpillanatában a sebesség mindenütt zérus: $v=0\text{m/s}$.

$$\rho = 1000 \frac{\text{kg}}{\text{m}^3}; p_0 = 10^5 \text{ Pa}; g = 10 \text{ N/kg}$$

Kérdés:

Mekkora a kezdeti ($t_0=0\text{s}$) gyorsulás ekkor a cső végén?

$a_2=?$

MEGOLDÁS (a lap túloldalán is folytathatja)

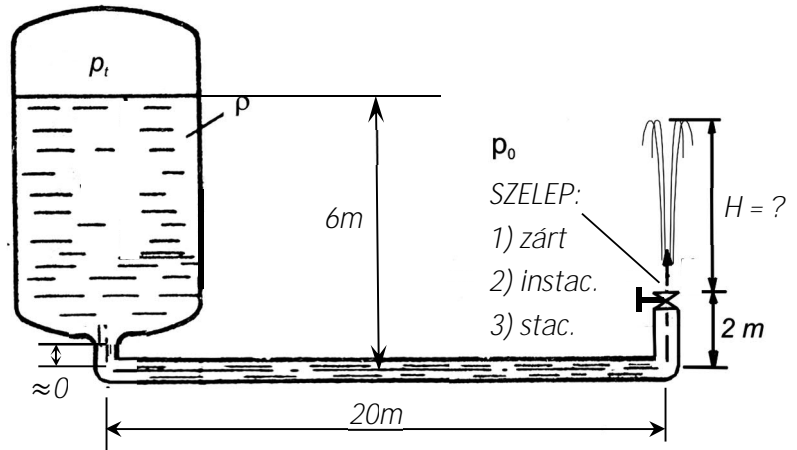
3. PÉLDA (18 p)

A mellékelt ábrán látható, függőleges tengelyű, zárt ($p_t=2\text{bar}$) tartály aljára elhanyagolható hosszúságú függőleges csőszakasszal csatlakozó $\varnothing D=100\text{mm}$ állandó átmérőjű cső egy 20m hosszú vízszintes szakasz után az utolsó 2 méteren függőlegesbe fordul. A csővégi szelep alapállapotban teljesen zárt.

Adatok: $p_0=10^5\text{Pa}$, $\rho_{\text{víz}} = 1000\text{kg/m}^3$, $g=10\text{N/kg}$; $\mu=0$; $A_{\text{tartály}} \gg A_{\text{cső}}$

Kérdés:

- 1) Számítsa ki az alapállapotú teljesen zárt szelep belső oldalán érvényes túlnyomást! $p_{\text{SZ}}-p_0=?$
- 2) A szelepet hirtelen teljesen kinyitva, mekkora a nyitás $t_0=0\text{s}$ időpillanatában a folyadék gyorsulása? ($a_{\text{max}}=?$)
- 3) A hirtelen nyitás után megvárjuk az állandósult (stacioner) kiáramlási állapotot. Határozza meg ekkor a kiáramló víz sebességét ($v_{\text{ki}}=?$) és a „szökőkút” magasságát! ($H=?$)

MEGOLDÁS (a lap túloldalán is folytathatja)

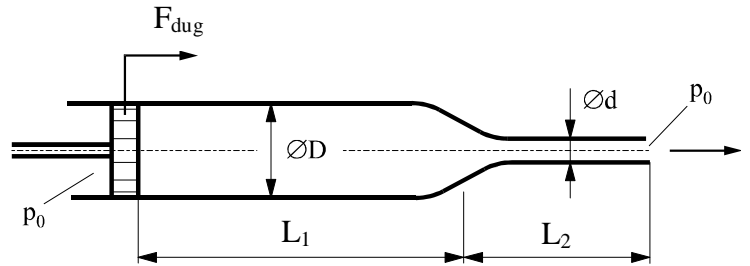
5. PÉLDA

A vízzel ($\rho_{\text{víz}}=1000\text{kg/m}^3$) teli, vízszintes tengelyű, p_0 nyomásra nyitott fecskendő elhanyagolható tömegű dugattyúját $F_{\text{dug}}=2\text{N}$ erővel mozgatjuk a megfigyelt t időpillanatban. Ekkor a dugattyú pontosan $v_{\text{dug}}=1\text{m/s}$ sebességgel és ismeretlen a_{dug} gyorsulással mozog. A külső tér nyomása mindenütt $p_0=10^5\text{Pa}$. **ADATOK:**

$L_1=200\text{mm}$, $L_2=100\text{mm}$; $\varnothing D=10\text{mm}$; $\varnothing d=5\text{mm}$

KÉRDÉSEK:

- a) Mekkora ebben a pillanatban a dugattyú gyorsulása? $a_{\text{dug}}= ?$
- b) Mekkora a $\varnothing D$ ill. $\varnothing d$ átmérőjű csőszakaszokban a sebesség és a gyorsulás értéke? $a_1=?$; $a_2=?$; $v_1=?$; $v_2=?$

MEGOLDÁS (a lap túloldalán is folytathatja)

5. PÉLDA

A mellékelt ábrán látható tartályon ($p_i=2.5 \cdot 10^5 \text{Pa}$) két kifolyócső található. A tartály oldalára és az aljára csatlakozó $\varnothing D=50 \text{mm}$ átmérőjű csövek ismert hosszúságú vízszintes szakaszaik után az utolsó 2 méteren függőlegesbe fordulnak. Mindkét szelep alapállapotban teljesen zárt.

Adatok: $p_0=10^5 \text{Pa}$, $\rho_{\text{víz}} = 1000 \text{kg/m}^3$, $g=10 \text{N/kg}$; $\partial/\partial t=0$; $\mu=0$; $\rho=\text{áll}$; $A_{\text{tartály}} \gg A_{\text{cső}}$

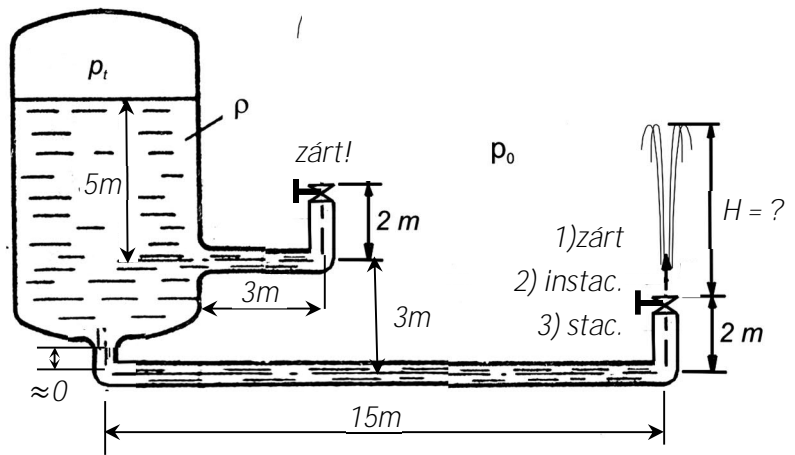
Kérdés:

4) Számítsa ki ekkor a szelepek belső oldalán a túlnyomásokat! $p-p_0=?$

A tartály oldalához csatlakozó csőszakasz szelepét zárva hagyva, a tartály aljára csatlakozó hosszabb cső végén lévő szelepet...

5) ...hirtelen megnyitva, mekkora a nyitás $t_0=0 \text{s}$ időpillanatában a folyadék gyorsulása? ($a=?$)

6) ...a hirtelen nyitás után teljesen nyitva hagyva megvárjuk az állandósult (stacioner) áramlási állapotot. Határozza meg ekkor a kiáramló víz sebességét ($v_{ki}=?$), tömegáramát ($q_m=?$) és a „szökőkút” H magasságát! ($H=?$)

MEGOLDÁS (a lap túloldalán is folytathatja)

5. PÉLDA

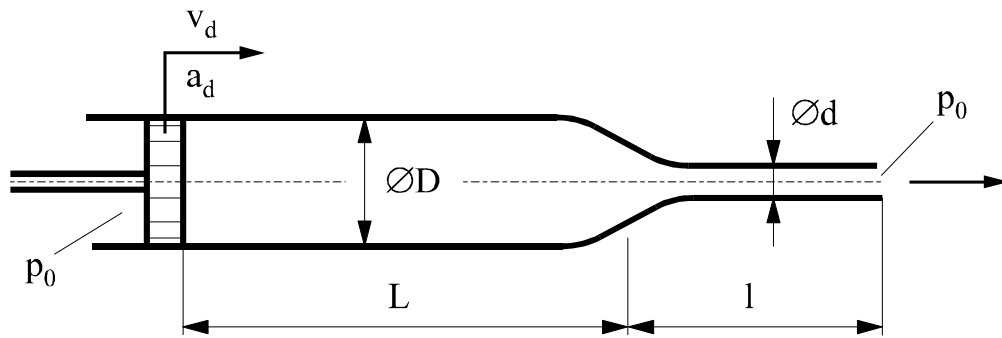
A vízzel teli, vízszintes tengelyű fecskendő dugattyúja a megfigyelt t időpillanatban $v_d=1.5m/s$ sebességgel és $a_d=1.5m/s^2$ gyorsulással mozog. A külső nyomás mindenütt $p_0=10^5Pa$.

ADATOK:

$\rho_{v\acute{e}z} = 1000kg / m^3$, $L = 150mm$, $\ell = 50mm$, $D=30mm$; $d=5mm$

Feltételek: A fecskendő D/d átmeneti szakasza veszteségmentes, annak hossza elhanyagolható, a közeg súrlódásmentes, összenyomhatatlannak tekinthető.

KÉRDÉS: Mekkora F_d erővel kell ebben a pillanatban a fecskendő dugattyúját mozgatni?

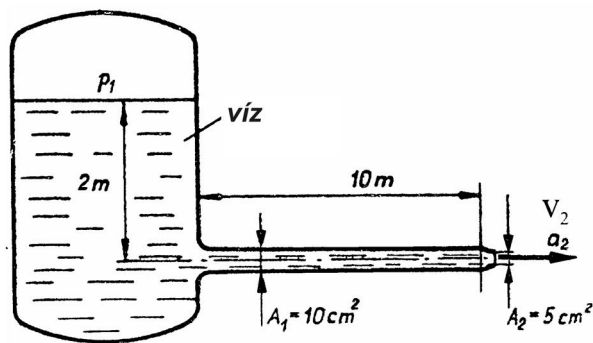

MEGOLDÁS (a lap túloldalán is folytathatja)

4. példa (20pont)

A tartály vízfelszíne felett a túlnyomás ismert: $p_1 = p_0 + 40000 \text{ N/m}^2$. A vízszintes tengelyű cső végén egy elhanyagolható hosszúságú konfúzor található, mely a kilépő keresztmetszetet A_2 -re szűkíti. A cső végén egy hirtelen nyitást lehetővé tevő, alapállapotban teljesen zárt tolózár van. Súrlódásmentes és összenyomhatatlan közeg.

$g = 10 \text{ N/kg}$; $p_0 = 10^5 \text{ Pa}$; $\rho_{\text{víz}} = 1000 \text{ kg/m}^3$; $A_1 \ll A_{\text{tartály}}$

Kérdések:

- a) Mekkora $t_0 = 0$ s hirtelen nyitás pillanatában a folyadék csővégi gyorsulása? $a_2 = ?$ **12 m/s^2**
- b) Mekkora a stacioner ($t = \infty$) kiáramlási sebesség a cső végén? $v_2 = ?$ **$10,96 \text{ m/s}$**
- c) Stacioner esetben hány %-kal változna a kiáramló víz térfogatárama, ha eltávolítanánk a cső végéről a konfúzort és a kiáramlási keresztmetszet A_1 lenne? **$+100\%$ -kal = kétszeresére növekedne**

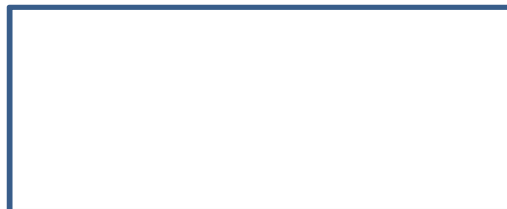
MEGOLDÁS

5. PÉLDA

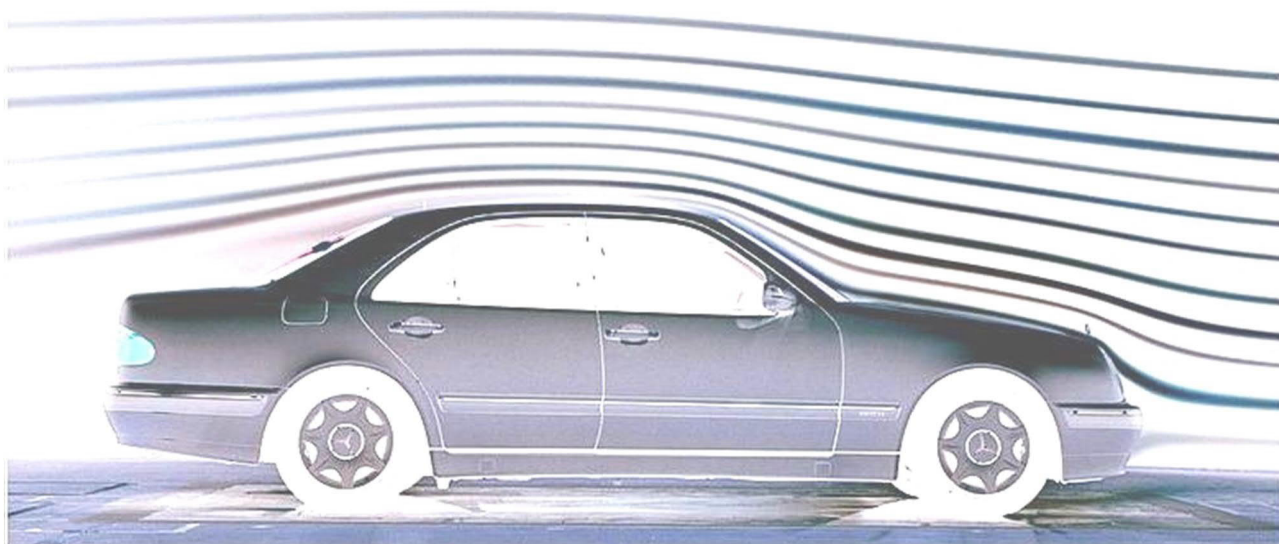
- a) Írja fel az Euler-egyenlet normális irányú komponensegyenletét!
 b) Jelölje (+) ill.(-) jelekkel a mellékelt ábrán a gépjármű karosszérián a túlnyomásos ill. depressziós helyeket!
 c) Jelölje be (**T**) jellel a karosszérián a torlópontot, és számítsa ki a torlóponti nyomást, ha az autó áll és távol az autótól a megfúvási sebesség $v_{\infty}=180\text{km/h}$, a levegő sűrűsége $\rho_{\text{lev}}=1.2\text{kg/m}^3$, $R=287\text{ J/(kgK)}$, a környezeti nyomás $p_0=100500\text{Pa}$!

MEGOLDÁS

- a) Euler-egyenlet normális irányú komponensegyenlete:

- b)

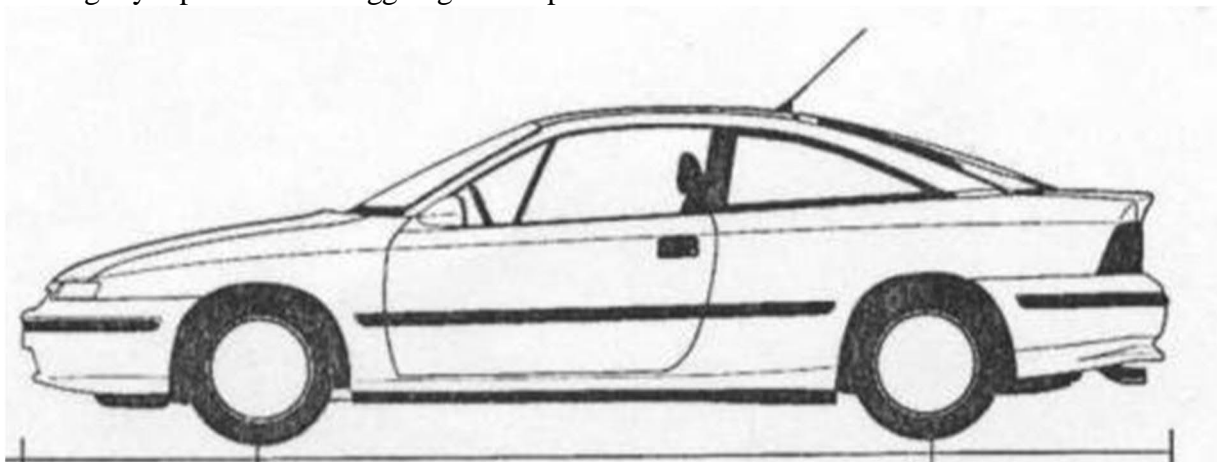

- c)

5. PÉLDA

- a) Vázlatrajz segítségével definiálja, mit jelent áramlástanban az ún. természetes koordináta rendszer! **Írja fel és értelmezze (melyik tag mit jelent, elhanyagolások, feltételek stb.)** a fenti ábrája alapján a természetes koordináta-rendszerben felírt Euler-egyenlet **normális irányú komponens egyenletét!** Milyen alapvető mérnöki következtetésekre ad lehetőséget az összefüggés?
- b) **Rajzoljon be** az alábbi ábrán látható Opel Calibra karosszéria köré **áramvonalakat** a hossz tengellyel párhuzamos függőleges közép-síkban!

- c) Jelölje a karosszérián végig a helyi **túlnyomásos (+)** ill. **depressziós (-)** helyeket és egyértelműen jelölje az előjelváltásokat!
- d) Jelöljön be a karosszérián (T) betűvel egy torlópontot, és számítsa ki a torlóponti nyomást, ha az autó áll a szélcsatornában és távol az autó előtt a mérőtérbeli megfúvási sebesség $v_\infty=245\text{km/h}$, a levegő hőmérséklete $t_0=20^\circ\text{C}$, $R=287\text{ J/(kgK)}$, a környezeti nyomás pedig $p_0=99700\text{Pa}$!
- e) **Mekkora $v_\infty=245\text{km/h}$ sebesség esetén a $P_{\text{max}}=110\text{kW}$ teljesítményű autónak a légellenállás legyőzésére fordított teljesítménye ($P[\text{W}]$), ha az ellenállástényezője $c_e=0,26$ és a $A_{\text{vet}}=1,9324\text{ m}^2$? EZT MÉG NEM TANULTUK.**

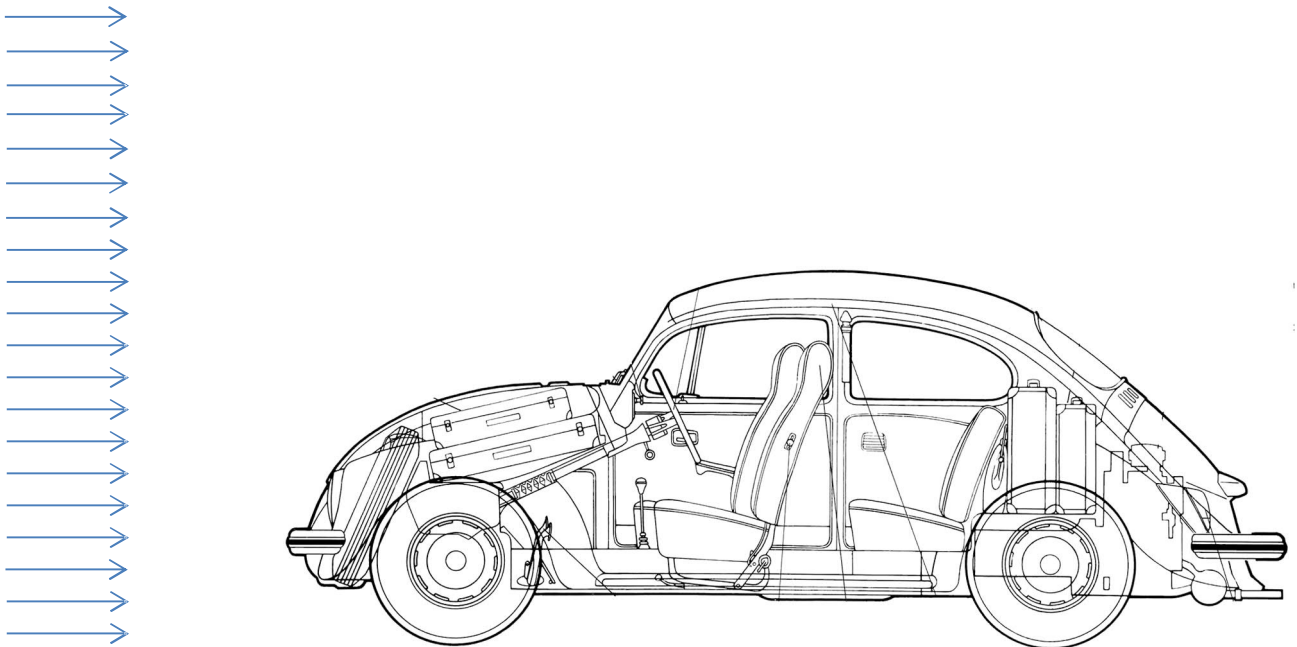
MEGOLDÁS

5. PÉLDA	
a) Vázlatrajz segítségével definiálja, mit jelent áramlástanban az ún. természetes koordináta-rendszer!	MEGOLDÁS (a) rész

b) Kérem, **írja fel és értelmezze szövegesen** a természetes koordinátarendszerben felírt **Euler-egyenlet normális irányú komponens-egyenletét!** Kérem, adja meg az összefüggés érvényességének feltételeit!

MEGOLDÁS (b) rész)

- a) Rajzoljon be **áramvonalakat** az alábbi ábrán látható személyautó köré, ha az autó szélcsendben menetirányban előre halad! (a zavartalan relatív megfúvási sebesség az ábrán nyíllal jelölve)
- b) Jelölje be a karosszérián /az autó homlokfala, motorháztetője, szélvédője, teteje mentén végig haladva/, hogy hol tapasztalható **helyi túlnyomás (+)** ill. **depresszió (-)**! Az „**előjelváltás**” helyét is egyértelműen jelölje vonallal!
- c) Jelölje a leglényegesebb pontokon nyilakkal a **nyomásgradiens** vektort is!
- d) Jelölje be „T” betűvel a **torlópontot!**
- e) Számítsa ki a **torlóponti nyomást** ($p_t=?$), ha az autó $v_{max}=130\text{km/h}$ állandó sebességgel szélcsendben halad; $g=10\text{N/kg}$; $p_0=10^5\text{Pa}$; $\rho_{lev}=1.2\text{ kg/m}^3$; **ellenállástényezője $c_e=0.48$; a hossz tengelyre merőleges vetületi keresztmetszete $A=1,75\text{m}^2$; össztömege 900kg (vezetővel együtt)!** **PIROSSAL ÍRT RÉSZT MÉG NEM TANULTUK**

5. PÉLDA

Meleg levegő áramlik egy $300\text{mm}\times 450\text{mm}$ téglalap keresztmetszetű légvezetékben, ahol PRANDTL-csővel mérést végzünk. A hat, egyenlő nagyságú A_i rész-keresztmetszetek súlypontjaiba egymás után behelyezett PRANDTL-csővel mért nyomások rendre:

$$\Delta p_i = 240, 300, 260, 280, 230, 250 \text{ [Pa]}$$

A légvezetékben áramló levegő sűrűségének kiszámításakor $p_0 = 10^5 \text{ Pa}$ nyomás vehető.

Adatok: $t_{\text{lev}} = 37^\circ\text{C}$; $R = 287 \text{ J/(kgK)}$

Kérdések:

- a) Határozza meg a légvezetékben áramló levegő átlagsebességét,
- b) térfogatáramát és
- c) tömegáramát!

5. PÉLDA

(12 p)

Egy $150\text{mm}\times 150\text{mm}$ négyzet keresztmetszetű csőszakaszban Prandtl-csővel mérést végzünk. A téglalap keresztmetszetű cső 9, egyenlő nagyságú A_i keresztmetszetének súlypontjában elhelyezett Prandtl-csőhöz kapcsolt vízzel ($\rho = 1000 \text{ kg/m}^3$) töltött U-csöves manométer kitérése rendre

$$\Delta h_i = 125, 119, 127, 139, 134, 123, 115, 136, 129 \text{ mm}$$

A levegő hőmérséklete $t_{\text{lev}} = 22^\circ\text{C}$, gázállandója $R = 287 \text{ J/kgK}$, a sűrűségszámítás szempontjából nyomása állandónak tekinthető: $p_0 = 10^5 \text{ Pa}$.

Kérdések:

Határozza meg az átlagsebességet, a térfogatáramot és a tömegáramot!

5. PÉLDA

(10 p)

Egy $\varnothing D = 200\text{mm}$ átmérőjű csőben t_0 hőmérsékletű levegő áramlik. A csőátmérő mentén a szabványos ún. 10-pont módszer szerint mérünk térfogatáramot egy Prandtl-cső segítségével. Az átmérő mentén a szabvány szerint felvett 10 pontban a Prandtl-csővel mért nyomásértékek rendre:

i	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
$p_{\text{din},i} [\text{Pa}]$	5	12	25	32	49	50	30	25	13	6

Adatok: $p_0 = 100500 \text{ Pa}$, $t_0 = 23^\circ\text{C}$, $R = 287 \text{ J/(kgK)}$

Kérdések:

- a) Határozza meg a csőbeli átlagsebességet!
- b) Számítsa ki a $q_v [\text{m}^3/\text{s}]$ térfogatáramot!